

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE PRZYTUŁY

NA LATA 2022-2026

WSTĘP

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5

§ 1. a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 - 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 ”.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.

2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.

3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.

4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.

5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Każda przemoc prowadzi w konsekwencji do przykrych doświadczeń. Są to uszkodzenia ciała a także zaburzenia emocjonalne. Zjawisko to wymaga podjęcia natychmiastowych działań ze strony różnych osób i instytucji powołanych do tego, aby nieść pomoc poszkodowanym.

Nadrzędnym aktem, który gwarantuje obywatelowi ochronę przed wszystkimi rodzajami przemocy jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Sposoby i rodzaje działań, związanych z przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, określają niżej wymienione akty prawne:

1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej:

- „Art. 40 Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”.

- 2) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 3) Ustawa kodeks karny , w szczególności artykuły:
 - *art. 148, art. 149, art. 156, art. 157, art. 157a, art. 160, art. 162, art. 189, art. 190, art. 191, art. 197, art. 200, art. 201, art. 202, art. 207, art. 210, art. 217,*
- 4) Ustawa kodeks postępowania karnego,
- 5) Ustawa kodeks postępowania cywilnego,
- 6) Ustawa o pomocy społecznej,
- 7) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Jedną z teoretycznych podstaw opracowania Programu jest przyjęta w grudniu 1995 r. na II Ogólnopolskiej Konferencji na temat Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Polska Deklaracja w sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, która zakłada:

1. Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym, wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych.
2. Człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany.
3. Dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.
4. Każdy człowiek doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej.
5. Każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą.
6. Każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Przytuły stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytuły na lata 2021-2030, w której wspieranie rodziny i poszczególnych jednostek w prawidłowym jej funkcjonowaniu jest jednym z ważnych założeń. Niniejszy program ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2022-2026 a ich realizacja przełoży się na ograniczenie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w naszej gminie. W miarę istniejących potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Przytuły

W celu prawidłowego zaplanowania podejmowanych działań w niniejszym programie niezbędne jest przeprowadzenie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Przytuły. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary.

W roku **2019** założonych było 6 Niebieskich Kart, we wszystkich 6 przypadkach sprawcą przemocy był mężczyzna, natomiast tylko w jednym przypadku ofiarą przemocy był także mężczyzna, zaś pozostałe 5 przypadków to kobiety – ofiary przemocy domowej. zaś w roku **2020** założono 4 Niebieskie Karty. W dwóch przypadkach sprawcą przemocy domowej był mężczyzna, w pozostałych dwóch sprawczynią była kobieta wobec współmałżonka.

W **2019** roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 11 spotkań Grup Roboczych. Niemal w każdym przypadku sprawca podczas interwencji wskazywał na spożycie alkoholu. W rodzinach dotkniętych przemocą w 2019 roku zamieszkiwało 26 osób, w tym 9 kobiet, 14 mężczyzn i 3 dzieci.

W **2020** roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego. Z uwagi na pandemię w wyniku COVID 19 utrudnione były prace grup roboczych. Kontakty osobiste ze względów bezpieczeństwa zastępowano rozmowami telefonicznymi z osobami dotkniętymi przemocą.. Pomimo trudności praca odbywała się w czterech rodzinach, w których zamieszkiwało 19 osób tj. 8 kobiet, 7 mężczyzn i 4 dzieci. W jednym przypadku w 2020 roku zastosowany został nakaz natychmiastowego opuszczenia mieszkania przez sprawcę oraz zakaz zbliżania się do rodziny.

Z danych posiadanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytułach wynika, że główną przyczyną interwencji był alkohol. Tym samym mieszkańcy gminy Przytuły korzystali ze wsparcia

Wojewódzkiego Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży. W roku **2020** z Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu skorzystało 13 osób, w tym 3 kobiety. Z Całodobowego Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu skorzystało 2 mężczyzn. W Poradni Uzależnienie od środków psychoaktywnych leczono się dwóch mężczyzn.

Analizując powyższe jasno wynika, że sprawcą przemocy na terenie gminy są głównie mężczyźni. Świadcami przemocy domowej są dzieci. W skali roku w badanych latach Niebieskich Kart było niewiele, co może wskazywać, że przemoc domowa nie zawsze jest zgłaszana do instytucji typu Policja, GOPS, Służba Zdrowia itp.

II. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Przytuły,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Przytuły,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program jest spójny z Programami:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
2. Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przytuły na lata 2021 - 2030,
3. Gminnym Systemem Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Przytuły,
4. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
2. ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
3. ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

V. Zasoby Gminy Przytuły w zakresie realizacji Programu

1. Zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra instytucji działających na rzecz rodziny.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytułach,
 - 2) Posterunek Policji w Jedwabnem,

- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Przytułach,
- 4) Szkoły na terenie Gminy Przytuły,
- 5) Zakład Opieki Zdrowotnej,
- 6) Organizacje pozarządowe,
- 7) Parafia Rzymskokatolicka w Przytułach,
- 8) Sołtysi i rady sołeckie Gminy Przytuły.

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu – mocne strony:

1. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
2. znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami,
3. dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
4. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
5. silne więzi rodzinne,
6. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Słabe strony:

1. niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
2. brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych,
3. brak specjalistów do pracy z rodziną szczególnie do pracy z ofiarami przemocy (np. pedagog, psycholog – terapeuta, prawnik),
4. brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna).

VIII. Zagrożenia w realizacji zadań:

1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
3. brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
4. problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
5. ubóstwo,
6. brak infrastruktury socjalnej w gminie,
7. zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
8. brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

IX. Realizacja celów Programu

Zadania programu

1. Podejmowanie zintegrowanych i skoordynowanych działań mających na celu szybsze i skuteczniejsze podejmowanie czynności zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz ustania przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie oraz prowadzenie działalności edukacyjno- informacyjnej.
3. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
4. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy.

Harmonogram realizacji programu

Lp.	Zadania	Opis zadań	Termin	Realizator
1.	Podjęmowanie zintegrowanych i skoordynowanych działań mających na celu szybsze i skuteczniejsze podejmowanie czynności zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz ustania przemocy w rodzinie.	<p>1. Podjęmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających za zadanie zapobieganie zjawisku przemocy</p> <p>2. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie</p> <p>3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie</p> <p>4. Opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach</p> <p>5. Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie</p>	Na bieżąco przy każdej procedurze „NK”	- GOPS - ZI - Grupa Robocza
2.	Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie oraz prowadzenie działalności edukacyjno -informacyjnej.	<p>1. Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (ulotek, broszurek, plakatów) o problemie przemocy w rodzinie i możliwościach uzyskania pomocy.</p> <p>2. Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych dla osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc zawierające informacje o możliwej do uzyskania pomocy.</p> <p>3. Rozmowy indywidualne z uczniami i opiekunami.</p> <p>4. Promowanie wśród dzieci i młodzieży właściwych postaw i zachowań.</p> <p>5. Działania profilaktyczne</p>	<p>- najmniej raz w roku</p> <p>- co najmniej raz w roku</p> <p>W razie potrzeby</p> <p>Od 2022-2026r.</p>	<p>- GOPS - ZI</p> <p>- Grupa robocza - GOPS</p> <p>- Szkoły z terenu gminy</p> <p>- Szkoły z terenu gminy</p>

		dotyczące przemocy rówieśniczej 6. Wsparcie merytoryczne i finansowe organizacji zajęć profilaktyczno-wychowawczych i obozów dla rodzin zagrożonych przemocą. 7. Warsztaty terapeutyczne	- w II kwartale każdego roku raz w roku co 2 lata	Komenda Policji GKRPA - Szkoły z terenu gminy - - GKRPA
3.	Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	1.Szkolenia dla kadry GOPS, członków zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i procedury NK.	- Po otrzymaniu informacji o organizowanych szkoleniach, nie rzadziej niż raz w roku	- GOPS - ZI - Grupy robocze
4.	Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy.	1. Kierowanie do programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy 2.Kierowanie ofiar przemocy do prawnika i psychologa 3. Zapewnienie miejsc w specjalistycznym Ośrodku Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,	W razie potrzeby W razie potrzeby	-ZI - Grupy robocze - ZI - GOPS - Grupy robocze - GOPS

Oczekiwane efekty programu:

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie,
- podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy,
- nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte, bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Szersze spojrzenie na program, oraz sposób jego wdrażania dokonane w drodze identyfikacji i oceny celów oraz sposobów realizacji dostarczy wniosków, co do skuteczności programu oraz ewentualnych potrzeb związanych z wzmocnieniem oddziaływania programu, usprawnienia procesów zarządzania, czy modyfikacji kierunków działań.

Sprawozdawczość

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytułach do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Przytuły, w tym z wpływów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Opracował:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przytułach

Przewodniczący Rady Gminy
Przytuły

Andrzej Ciszewski